

DRAGHI NAVRHUJE TAKMER ŠTVORNÁSOBNÝ ROČNÝ ROZPOČET EÚ

Na dosiahnutie konkurencieschopnosti by EÚ potrebovala najmenej o 750 miliárd ročne viac. V stratégii vypracovanej pre Európsku komisiu to tvrdí bývalý prezident Európskej centrálnej banky Mario Draghi. Podľa prepočtov ISA by sa tak priemerné plánované ročné výdavky EÚ zvýšili takmer na štvornásobok z 288 na 1038 miliárd eur.

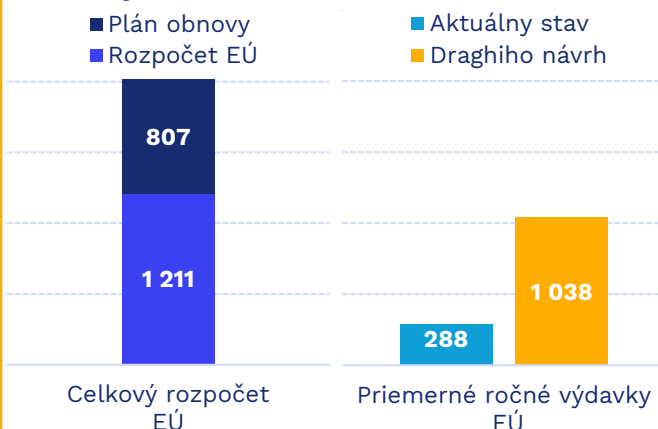
- K číslu sme dospeli sčítaním výdavkov viacročného rozpočtu EÚ na roky 2021-2027 a plánu obnovy s následným prepočtom na rok. Suma 750 miliárd eur zodpovedá vyše 4 % HDP EÚ v roku 2023.
- Peniaze Draghi navrhuje získať vydaním európskych dlhopisov. Na ich splatenie by boli nutné nové európske dane a poplatky, ako pri pláne obnovy.
- Vlni Slovensko do európskeho rozpočtu prispelo vyše miliardou eur. V prepočte na obyvateľa je to 195 eur. Pre ilustráciu, ak by zvýšené výdavky plne hradili členské štáty, suma by pri Draghiho návrhu vzrástla na vyše 700 eur (Graf 2).
- Draghi tvrdí, že EÚ by mala najmä podporiť inovácie a ekonomický rast, znížiť ceny energií a pokročiť v dekarbonizácii, ako aj znížiť ekonomickú závislosť od iných štátov. Ak chce EÚ držať krok s USA a Čínou, má užšie spolupracovať pri vybraných oblastiach a zvýšiť spoločné investície do priemyslu.

HYPOTÉKY AJ SPOTREBNÉ ÚVERY PATRIA U NÁS MEDZI NAJDRAHŠIE V EUROZÓNE

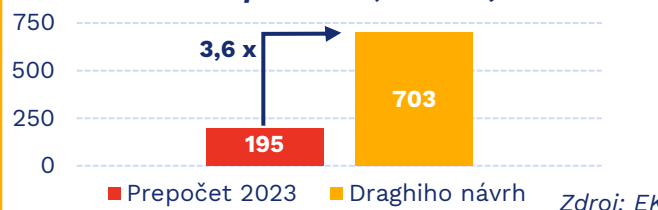
Slovensko má piate najdrahšie hypotéky aj spotrebné úvery v eurozóne. Priemerný ročný úrok na hypotéky bol u nás v júli 4,2 %, kým v eurozóne 3,7 %. Pri spotrebných úveroch bol úrok na Slovensku 9,7 % a v eurozóne 7,8 % (Grafy 3 a 4).

- Najdrahšie úvery sú v pobaltských štátoch, kde mali vysokú infláciu a pre investorov sú rizikovejšie.
- Drahé hypotéky zvyšujú náklady na bývanie. Podiel výdavkov na bývanie, elektrinu a plyn na celkových výdavkoch domácností bol vlni na Slovensku na úrovni 30,4 %, čo bolo najviac v EÚ.
- Zlaceniu úverov pomáha Európska centrálna banka (ECB). V septembri tento rok už druhýkrát znížila kľúčové sadzby. Depozitnú sadzbu, ktorou ovplyvňuje menovú politiku, znížila o 25 bázických bodov na 3,5 %.
- Cieľom ECB je držať infláciu v eurozóne na 2 %. V auguste rástla tempom 2,2 %, čo bol najnižší rast od júla 2021. Do konca roka by mala inflácia mierne stúpnuť.
- Na Slovensku rástla inflácia v auguste druhý mesiac po sebe, medziročne o 3,2 %. To je štvrtý najrýchlejší rast v eurozóne po Belgicku (4,5 %), Estónsku (3,4 %) a Holandsku (3,3 %).

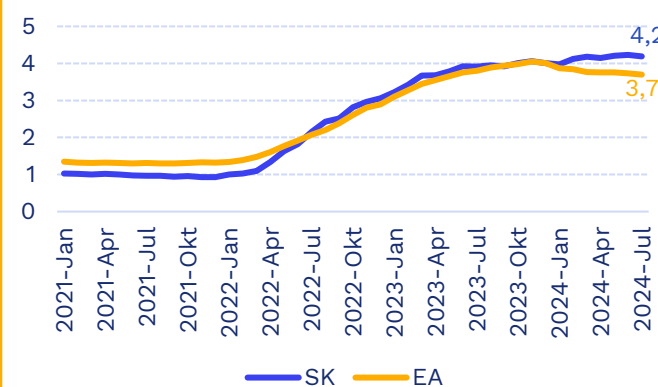
Graf 1: Plánované výdavky EÚ 2021-2027 (miliardy eur)

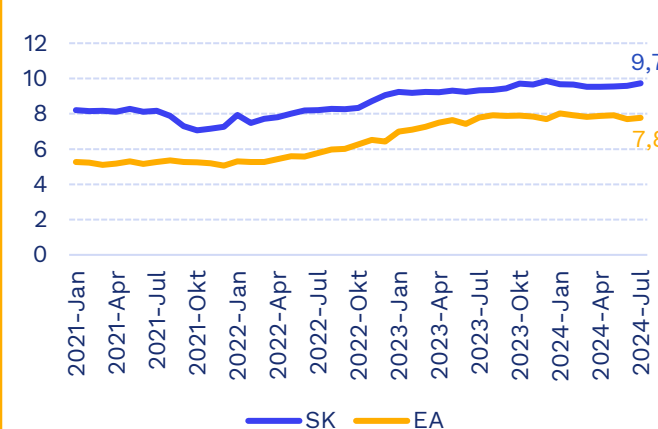
Graf 2: Ilustratívny prepočet zvýšenia príspevku Slovenska do rozpočtu EÚ (€/osoba)

Graf 3: Priemerná ročná úroková sadzba na hypotéky (%)

Graf 4: Priemerná ročná úroková sadzba na spotrebné úvery (%)

EURÓPSKI AUDÍTORI POVAŽUJÚ ZELENÉ VÝDAVKY PLÁNU OBNOVY ZA NADHODNOTENÉ

Plánované zelené výdavky v pláne obnovy v sume 275 miliárd eur za celú EÚ môžu byť nadhodnotené o 34,5 miliardy eur (12,5 %). Na nejasnosti a rozdiely medzi plánovanými a skutočnými výdavkami plánu obnovy na plnenie klimatických cieľov upozornil Európsky dvor audítorov (EDA).

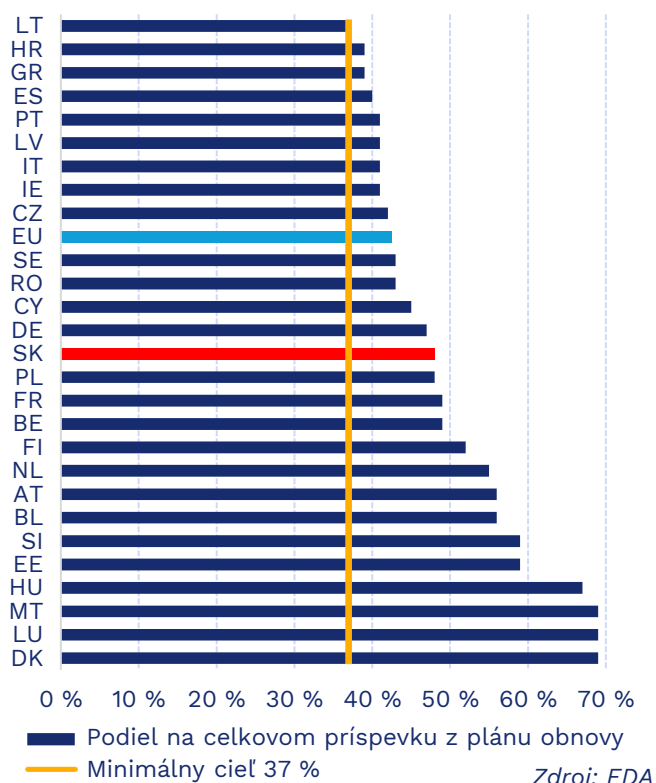
- Audítori napríklad poukázali na to, že výstavba nových budov neprispieva k úsporám energií, hoci EÚ označuje za zelené 40 % príslušných výdavkov. Nadhodnotené sú podľa EDA aj zelené výdavky na železničnú infraštruktúru či elektrické vedenia.
- Nariadenie EÚ o pláne obnovy podľa EDA nevyžaduje, aby Európska Komisia podávala správy o skutočných výdavkoch v oblasti klímy. To zhoršuje možnosti overenia plnenia cieľov.
- EDA vykonal audit v štyroch štátoch EÚ – Slovensku, Chorvátsku, Portugalsku a Grécku. Audit poukázal na nedostatky pri naplňaní ekologických opatrení. Napríklad rozvoj turizmu v Muránskej planine bol nesprávne hodnotený ako prínosný pre klímu (16 miliónov eur), hoci skutočný prínos je diskutabilný.
- Členské štáty musia minúť aspoň 37 % celkových prostriedkov z plánu obnovy na klimatické opatrenia. Slovensko vyčlenilo 48 % (3,1 miliardy zo 6,4 miliardy eur) - Graf 5. Najväčší potenciál je v dekarbonizácii priemyslu, ktorý má u nás najvyšší podiel emisií skleníkových plynov v EÚ (41 %).

VÄČŠINA ĽUDÍ NA SLOVENSKU V ROKU 2022 NEPREČÍTALA ANI JEDNU KNIHU

Na Slovensku si v roku 2022 neprečítalo ani jednu knihu 52 % obyvateľov starších ako 16 rokov. V Česku, Poľsku, Maďarsku a Rakúsku nadpolovičná väčšina ľudí knihy číta.

- Podľa zistení ISA majú štáty, kde ľudia viac čítajú knihy, vyšší podiel osôb hovoriacich po anglicky (ako druhý jazyk). Žiaci v nich dosahujú lepšie výsledky aj v PISA testoch. Tieto zistenia sú v súlade s viacerými výskumnými štúdiami, ktoré poukazujú na pozitívny vplyv čítania na vzdelávanie a študijné výsledky detí.
- Najvyšší podiel obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí si v roku 2022 prečítali aspoň jednu knihu, malo Luxembursko (75 %), Dánsko (72 %) a Estónsko (71 %). Najmenej čitateľov kníh bolo v Rumunsku (30 %), na Cypre (33 %) a v Taliansku (35 %). Ukázal to dotazníkový prieskum Eurostatu (Graf 6).
- Slovensko sa v tomto rebríčku umiestnilo pod priemerom EÚ. Menej ako 5 kníh si prečítalo 29 %, od 5 do 9 kníh 11 % a 10 kníh a viac 8 % populácie. Najvyšší podiel čitateľov viac ako 10 kníh ročne majú v Írsku (26 %), Fínsku (23 %) a Švédsku (22 %).

Graf 5: Predpokladaný príspevok plánu obnovy na opatrenia v oblasti klímy (v %)

Graf 6: Počet prečítaných kníh v roku 2022 v štátoch EÚ (v %)

